

Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SODIŠČA (drugi senat)

z dne 10. novembra 2022 *

„Predhodno odločanje – Okolje – Direktiva 92/43/EGS – Ohranjanje naravnih habitatov ter prostoživečih rastlinskih in živalskih vrst – Člen 6(3) – Presoja projekta, ki bi lahko vplival na zaščiteno območje – Obveznost presoje – Nadaljevanje, pod nespremenjenimi pogoji, gospodarske dejavnosti obrata, za katerega je že bilo izdano dovoljenje v fazi projekta, v primeru, ko je bilo dovoljenje izdano po nepopolni presoji“

V zadevi C-278/21,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 267 PDEU, ki ga je vložilo Østre Landsret (pritožbeno sodišče za vzhodno regijo, Danska) z odločbo z dne 8. februarja 2021, ki je na Sodišče prispela 28. aprila 2021, v postopku

Dansk Akvakultur, ki deluje v imenu AquaPri A/S,

proti

Miljø- og Fødevareklagenævnet,

ob udeležbi

Landbrug & Fødevarer,

SODIŠČE (drugi senat),

v sestavi A. Prechal, predsednica senata, M. L. Arastey Sahún, sodnica, F. Biltgen, N. Wahl in J. Passer (poročevalec), sodniki,

generalna pravobranilka: J. Kokott,

sodna tajnica: C. Strömholm, administratorica,

na podlagi pisnega postopka in obravnave z dne 24. marca 2022,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

- za Dansk Akvakultur, ki deluje v imenu AquaPri A/S, K. Trenskow in M. Vindfelt, advokater,
- za Miljø- og Fødevareklagenævnet E. Gabris, R. Holdgaard in B. Moll Bown, advokater,

* Jezik postopka: danščina.

– za Evropsko komisijo C. Hermes in C. Vang, agenta,

po predstavitvi sklepnih predlogov generalne pravobranilke na obravnavi 12. maja 2022

izreka naslednjo

Sodbo

- 1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago člena 6(3) Direktive Sveta 92/43/EGS z dne 21. maja 1992 o ohranjanju naravnih habitatov ter prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 15, zvezek 2, str. 102).
- 2 Ta predlog je bil vložen v okviru spora med združenjem Dansk Akvakultur, ki deluje v imenu družbe AquaPri A/S, in Miljø- og Fødevareklagenævnet (odbor za pritožbe na področju okolja in živil, Danska) (v nadaljevanju: odbor za pritožbe) zaradi odločbe o zavrnitvi izdaje dovoljenja za nadaljevanje dejavnosti ribogojnice v lasti družbe AquaPri.

Pravni okvir

Pravo Unije

- 3 V deseti uvodni izjavi Direktive 92/43 je navedeno:
„ker je treba opraviti ustrezno presojo vsakega načrta ali programa, ki bi lahko pomembno vplival na cilje ohranjanja območja, ki je bilo ali bo določeno“.
- 4 Člen 6, od (1) do (3), te direktive določa:
„1. Za posebna ohranitvena območja države članice določijo potrebne ohranitvene ukrepe, ki po potrebi vključujejo ustrezne načrte upravljanja, pripravljene posebej za ta območja ali zajete v drugih razvojnih načrtih, ter ustrezne zakonske, upravne ali pogodbene ukrepe, ki ustrezajo ekološkim zahtevam naravnih habitatnih tipov [...] in vrst [...] na teh območjih.
2. Države članice storijo vse potrebno, da na posebnih ohranitvenih območjih preprečijo slabšanje stanja naravnih habitatov in habitatov vrst ter vznemirjanje vrst, za katere so bila območja določena, kolikor bi tako vznemirjanje lahko pomembno vplivalo na cilje te direktive.
3. Pri vsakem načrtu ali projektu, ki ni neposredno povezan z upravljanjem območja ali zanj potreben, pa bi sam ali v povezavi z drugimi načrti ali projekti lahko pomembno vplival na območje, je treba opraviti ustrezno presojo njegovih posledic glede na cilje ohranjanja tega območja. Glede na ugotovitve presoje posledic za območje [...] pristojni nacionalni organi soglašajo z načrtom ali projektom šele potem, ko se prepričajo, da ne bo škodoval celovitosti zadevnega območja, in, če je primerno, ko pridobijo mnenje javnosti.“

B. Dansko pravo

Zakon o varstvu okolja

- 5 Člen 33(1), prvi stavek, Miljøbeskyttelsesloven (zakon o varstvu okolja) z dne 22. decembra 2006 v različici, ki se uporablja za dejansko stanje iz postopka v glavni stvari, določa:

„Obrati, tovarne ali naprave s seznama iz člena 35 (dejavnosti, za katere je potrebno dovoljenje) niti ne smejo biti postavljeni niti ne smejo začeti obratovati pred izdajo dovoljenja.“

- 6 Člen 35 tega zakona določa:

„Minister za okolje pripravi seznam obratov, tovarn ali naprav, ki posebej onesnažujejo okolje in za katere velja obveznost dovoljenja iz člena 33.“

Uredba o habitatih

- 7 Habitatbekendtgørelsen (Bekendtgørelse nr. 188 om udpegning og administaf internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter) (uredba št. 188 o določitvi in upravljanju mednarodnih naravovarstvenih območij in o varstvu nekaterih vrst) z dne 26. februarja 2016 v členu 6(1) in (2), s katerim je bil v danski pravni red prenesen člen 6(3) Direktive 92/43, določa:

„1. Pred sprejetjem odločbe na podlagi člena 7 je treba opraviti presojo verjetnosti, da bi projekt sam ali v povezavi z drugimi načrti in projekti lahko pomembno vplival na območje Natura 2000. [...]

2. Kadar organ meni, da bi projekt lahko pomembno vplival na območje Natura 2000, je treba opraviti podrobno presojo vplivov njegovih posledic na območje Natura 2000 glede na cilje ohranjanja zadevnega območja. Če presoja vplivov pokaže, da bi imel projekt škodljive posledice za mednarodno naravovarstveno območje, na podlagi prošnje ni dovoljeno izdati odobritve, odobriti izjeme ali izdati dovoljenja.“

- 8 Člen 7(7) navedene uredbe določa:

„Člen 6 velja za naslednje primere iz zakona o varstvu okolja:

[...]

6) izdaja dovoljenj za obrate in podobno v skladu s členom 33(1) zakona o varstvu okolja [...];

[...]“

Uredba o odobritvi

- 9 Člen 70(2) Godkendelsesbekendtgørelsen (Bekendtgørelse nr. 1458 om godkendelse af listevirksomhed) (uredba št. 1458 o odobritvi dejavnosti, za katere je potrebno dovoljenje) z dne 12. decembra 2017 (v nadaljevanju: uredba o odobritvi) določa:

„Obstoječi obrati iz točk I 203, I 205 [...] priloge 2, ki niso odobreni na podlagi člena 33 zakona o varstvu okolja, predložijo vloge za izdajo dovoljenja v skladu s pravili, določenimi v tej uredbi, najpozneje do 15. marca 2014.“

- 10 Priloga 2 k tej uredbi med drugim vsebuje točki I 203 in I 205, ki določata:

„I 203. Ribogojnice, torej vzrejni obrati, sestavljeni iz kletk, mrež ali podobnega, ki so v morskih vodah, pri čemer je celoten obrat manj kot morsko miljo od obale, za njegovo upravljanje pa je potrebna krma za živali.

[...]

I 205. Ribogojnice, torej vzrejni obrati, sestavljeni iz kletk, mrež ali podobnega, ki so v morskih vodah in so v celoti ali deloma več kot morsko miljo od obale ter za upravljanje katerih je potrebna krma za živali.“

Dejansko stanje in vprašanja za predhodno odločanje

- 11 Družba AquaPri je lastnica ribogojnice v zalivu Småland blizu območja Natura 2000 z več vrstami kopenskih in vodnih naravnih habitatov ter več vrstami prostoživečih ptic. Dejavnost te ribogojnice je vzreja tako imenovanih „mavričnih“ postrvi, ki povzroči emisije ali izpust dušika, fosforja, bakra in antibiotikov v okolje.
- 12 Za projekt, v skladu s katerim je bil navedeni obrat umeščen na svoje trenutno območje, je bilo dovoljenje izdano 15. februarja 1999.
- 13 Leta 2006 je družba AquaPri zaprosila za dovoljenje za povečanje količine dušika, ki ga lahko izpusti njen obrat v deležu 0,87 tone, s 15,6 na 16,47 tone.
- 14 Pristojni organ je na podlagi danskih predpisov o presoji okoljskih vplivov javnih in zasebnih projektov, ki so veljali takrat, presodil, ali bi tako povečanje lahko pomembno vplivalo na območje Natura 2000, ki je bilo v bližini tega obrata. Po opravljeni presoji je menil, da na zadevnem območju ni naravnih habitatov ali vrst prostoživečih ptic, občutljivih na dušik, ki bi jih projekt družbe AquaPri lahko znatno prizadel. Zato ji je dovolil izvedbo tega projekta z odločbo, ki je bila sprejeta 27. oktobra 2006.
- 15 Ta odločba je bila izpodbijana pred pristojnim pritožbenim organom, ki je ugotovil, da vsebuje napako, ker pristojni organ pri presoji projekta družbe AquaPri ni upošteval obstoja vzporednih projektov, ki so zajemali povečanje količin dušika, ki jih lahko izpustijo tri sosednje ribogojnice. Vendar je ta organ menil, da ta napaka ne upravičuje razglasitve ničnosti navedene odločbe.
- 16 Ker je bilo s to odločbo družbi AquaPri poleg tega naloženo, naj najpozneje do 15. marca 2014 vloži vlogo za izdajo dovoljenja na podlagi členov 33 in 35 zakona o varstvu okolja, kot je določeno v členu 70(2) uredbe o odobritvi, je ta družba vložila tako vlogo.

- 17 Pristojni organ je z odločbo z dne 16. decembra 2014 izdal dovoljenje, za katero je zaprosila družba AquaPri, potem ko je poudaril, prvič, da je količina dušika, ki ga izpusti obrat, ostala nespremenjena glede na količino, ki je bila odobrena z odločbo z dne 27. oktobra 2006, in drugič, da iz presoje, opravljene po sprejetju te odločbe, izhaja, da ta obrat in trije sosednji obrati, obravnavani skupaj, ne morejo znatno vplivati na območje Natura 2000, blizu katerega so.
- 18 Ker je bila odločba z dne 16. decembra 2014 izpodbijana pred odborom za pritožbe, jo je ta razglasil za nično z odločbo z dne 13. marca 2018.
- 19 V zadnjenavedeni odločbi je odbor za pritožbe, najprej, menil, da pred dovoljenjem, izdanim družbi AquaPri z odločbo z dne 27. oktobra 2006, ni bila opravljena presoja v skladu z zahtevami iz člena 6(3) Direktive 92/43, ker se je ta presoja nanašala na posamični vpliv zadevnega projekta, ne pa na vprašanje, ali lahko ta projekt, obravnavan skupaj s tremi sosednjimi obrati, pomembno vpliva na območje Natura 2000, blizu katerega so ti različni obrati.
- 20 Dalje, odbor za pritožbe je ugotovil, da je bil nacionalni načrt upravljanja povodij, ki se uporablja za vode, ki so na zadevnem območju, sprejet za obdobje od leta 2015 do leta 2021 na podlagi presoje, opravljene v skladu s členom 6(3) Direktive 92/43, in da je med drugim iz tega načrta razvidno, da je bil dovoljen izpust skupne količine 43 ton dušika, „da bi se zagotovilo, da obstoječe ribogojnice [...] lahko uporabljajo trenutno dovoljenje za emisije“. Vendar je v bistvu menil, da te ugotovitve ne vplivajo na obveznost pristojnega organa na podlagi člena 6(3) Direktive 92/43, da izvede posebno presojo obrata v lasti družbe AquaPri, da bi ugotovil, ali lahko ta projekt pomembno vpliva na območje Natura 2000, v bližini katerega je.
- 21 Nazadnje, odbor za pritožbe je menil, da lahko količina dušika, ki ga izpusti ta obrat, skupaj s količino dušika, ki ga izpuščajo trije sosednji obrati, pomembno vpliva na zadevno območje.
- 22 Družba AquaPri je zoper navedeno odločbo vložila tožbo pri pristojnem sodišču, ki je zadevo glede na vprašanja, ki se postavljajo v tej zadevi, posredovalo predložitvenemu sodišču.
- 23 Østre Landsret (pritožbeno sodišče za vzhodno regijo, Danska) v predložitveni odločbi, na prvem mestu, navaja, da je bila odločba iz postopka v glavni stvari sprejeta na podlagi predpisov, ki zagotavljajo prenos člena 6 Direktive 92/43 v dansko pravo, potem pa poudarja, da čeprav ta člen ne določa pomena pojma „projekt“, na katerega se sklicuje, iz sodne prakse Sodišča in zlasti sodb z dne 7. septembra 2004 Waddenvereniging in Vogelbeschermingsvereniging (C-127/02, EU:C:2004:482, točke od 24 do 26), in z dne 7. novembra 2018, Coöperatie Mobilisation for the Environment in drugi (C-293/17 et C-294/17, EU:C:2018:882, točke 66, 82 in 83), izhaja, da je ta pojem širši kot pojem „projekt“ iz Direktive 2011/92/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. decembra 2011 o presoji vplivov nekaterih javnih in zasebnih projektov na okolje (UL 2012, L 26, str. 1) in iz Direktive Sveta z dne 27. junija 1985 o presoji vplivov nekaterih javnih in zasebnih projektov na okolje (85/337/EGS) (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 15, zvezek 1, str. 248), ki je veljala pred prvonavedeno direktivo.
- 24 Na drugem mestu, predložitveno sodišče v bistvu navaja, da mu sodna praksa Sodišča v zvezi s pojmom „projekt“ v smislu člena 6 Direktive 92/43 ne daje elementov razlage, ki so potrebni za to, da ugotovi, ali gre v obravnavanem primeru za tak projekt.
- 25 V zvezi s tem navaja, prvič, da je bil namen vloge za izdajo dovoljenja, ki je podlaga za spor o glavni stvari, zgolj omogočiti družbi AquaPri, da nadaljuje dejavnost ribogojnice, ki obstaja že približno petnajst let, pod nespremenjenimi pogoji glede na tiste, na podlagi katerih ji je bilo izdano prejšnje

dovoljenje. Drugič, to prejšnje dovoljenje je bilo izdano na podlagi presoje, ki se je nanašala izključno na morebiten okoljski vpliv projekta povečanja količine dušika, ki ga ta obrat izpusti, ter pri kateri torej ni bil skupaj upoštevan obstoj vzporednih in podobnih projektov. Tretjič, skupni okoljski vpliv teh različnih obratov pa je bil upoštevan v okviru presoje, ki je bila od takrat opravljena na podlagi člena 6 Direktive 92/43 za izdajo dovoljenja za nacionalni načrt upravljanja povodij, omenjen v točki 20 te sodbe.

- 26 Ob upoštevanju vseh teh elementov predložitveno sodišče sprašuje, ali bi bilo treba pred sprejetjem odločbe o vlogi za izdajo dovoljenja, ki je podlaga za spor o glavni stvari, opraviti novo presojo na podlagi člena 6(3) Direktive 92/43, in če je odgovor pritrdilen, na kakšen način.
- 27 Østre Landsret (pritožbeno sodišče za vzhodno regijo) je v teh okoliščinah prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo ta vprašanja:

- „1. Ali je treba člen 6(3)[, prvi stavek,] Direktive [92/43] razlagati tako, da se uporablja v položaju, kot je ta v obravnavani zadevi, ko je zaproseno za dovoljenje za nadaljnje obratovanje obstoječe ribogojnice, pri čemer dejavnost ribogojnice ter izpust dušika in drugih hranilnih snovi ostajata nespremenjena glede na dejavnost in izpust, ki sta bila odobrena leta 2006, vendar pri izdaji prejšnjega dovoljenja za ribogojnico ni bila opravljena presoja celotne dejavnosti in kumulativnih učinkov vseh ribogojnic na območju, saj so pristojni organi ocenili le skupni dodatni izpust dušika itd. iz zadevne ribogojnice?
2. Ali je za odgovor na prvo vprašanje za predhodno odločanje upošteveno, da nacionalni načrt upravljanja povodja za obdobje 2015–2021 upošteva obstoj ribogojnic na območju, tako da dodeljuje določeno količino dušika, s čimer zagotavlja, da lahko obstoječe ribogojnice na območju uporabljajo trenutno veljavna dovoljenja za izpuste in da dejanski izpust iz ribogojnic ostaja znotraj omejitev?
3. Če je treba v položaju, kot je ta v obravnavani zadevi, opraviti presojo v skladu s [prvim stavkom] člena 6(3) Direktive [92/43], ali se od pristojnega organa v zvezi s to presojo zahteva, da upošteva omejitve izpusta dušika, dodeljene v načrtu upravljanja povodja za obdobje 2015–2021, ter kakršne koli druge upoštevne informacije in presoje, ki bi za območje lahko izhajale iz načrta upravljanja povodja ali načrta Natura 2000?“

Vprašanja za predhodno odločanje

Prvo vprašanje

- 28 Predložitveno sodišče s prvim vprašanjem v bistvu sprašuje, ali je treba člen 6(3), prvi stavek, Direktive 92/43 razlagati tako, da mora biti nadaljevanje, pod nespremenjenimi pogoji, dejavnosti obrata, za katerega je bilo v fazi projekta že pridobljeno dovoljenje, predmet obveznosti presoje iz te določbe, kadar, prvič, se je presoja, izvedena pred izdajo tega dovoljenja, nanašala le na vpliv tega projekta, obravnavanega posamično, in se pri njej ni upoštevala njegova povezava z drugimi projekti in kadar, drugič, navedeno dovoljenje za to nadaljevanje dejavnosti določa pridobitev novega dovoljenja, ki ga predvideva nacionalno pravo.

- 29 Na prvem mestu, v zvezi s tem je treba opozoriti, da člen 6(3), prvi stavek, Direktive 92/43 določa, da je treba pri vsakem načrtu ali projektu, ki ni neposredno povezan z upravljanjem območja Natura 2000 ali zanj potreben, vendar bi sam ali v povezavi z drugimi načrti ali projekti lahko pomembno vplival na območje, opraviti ustrezno presojo njegovih posledic glede na cilje ohranjanja tega območja.
- 30 Kot izhaja iz besedila te določbe, se obveznost presoje, ki jo ta določba določa, ne uporablja le, če bi načrt ali projekt, obravnavan posamično, lahko pomembno vplival na območje, z upravljanjem katerega ta načrt ali projekt ni neposredno povezan ali zanj potreben. Uporablja se namreč tudi v primeru, ko lahko povezanost navedenega načrta ali navedenega projekta z drugimi načrti ali projekti pomembno vpliva na zadevno območje.
- 31 V obeh primerih mora biti torej zadevni načrt ali projekt predmet presoje njegovih vplivov na zadevno območje glede na cilje ohranjanja tega območja.
- 32 Ta presoja sama mora biti „ustrezna“, kar je zahteva, ki pomeni, da pristojni nacionalni organ upošteva vse vplive, ki bi jih zadevni načrt ali projekt, obravnavan posamično ali v povezavi z drugimi načrti ali projekti, lahko imel za zadevno območje, ter torej da ta organ opredeli in presodi vse vidike tega načrta ali tega projekta, ki bi lahko vplivali na cilje ohranjanja tega območja (glej v tem smislu sodbi z dne 14. januarja 2016, Grüne Liga Sachsen in drugi, C-399/14, EU:C:2016:10, točka 49, in z dne 7. novembra 2018, Holohan in drugi, C-461/17, EU:C:2018:883, točke 33, 43 in 45).
- 33 Vendar in kot izhaja tudi iz besedila člena 6(3), prvi stavek, Direktive 92/43, se obveznost presoje, ki jo ta določba predpisuje, uporablja le v primeru načrta ali projekta.
- 34 Kot izhaja iz sodne prakse Sodišča v zvezi s pojmom „projekt“ v smislu navedene določbe, je ta pojem širši od tistega iz direktiv 85/337 in 2011/92, ki napotujeta na obstoj del ali posegov, ki spreminjajo fizično stvarnost območja. Navedeni pojem namreč zajema tudi druge dejavnosti, ki lahko, ne da bi bile povezane z upravljanjem zaščitene območja ali zanj potrebne, nanj pomembno vplivajo (glej v tem smislu sodbo z dne 7. novembra 2018, Coöperatie Mobilisation for the Environment in drugi, C-293/17 in C-294/17, EU:C:2018:882, točke od 61 do 68 in navedena sodna praksa).
- 35 Vendar pa, če je bila dejavnost, ki bi lahko pomembno vplivala na zaščiteno območje, že dovoljena v fazi projekta, je nadaljevanje te dejavnosti mogoče šteti za nov ali ločen projekt, ki mora biti predmet nove presoje na podlagi člena 6(3), prvi stavek, Direktive 92/43, le, če ni kontinuitete in identičnosti med dovoljeno dejavnostjo in nadaljevano dejavnostjo, zlasti glede na naravo teh dejavnosti ter glede na kraj in pogoje njenega izvajanja (glej v tem smislu sodbi z dne 7. novembra 2018, Coöperatie Mobilisation for the Environment in drugi, C-293/17 in C-294/17, EU:C:2018:882, točka 83, in z dne 29. julija 2019, Inter-Environnement Wallonie in Bond Beter Leefmilieu Vlaanderen, C-411/17, EU:C:2019:622, točke od 129 do 131).
- 36 V primeru kontinuitete in identičnosti take dejavnosti je treba za njeno nadaljnje izvajanje namreč šteti, da je zajeto z enotnim projektom, ki je že bil dovoljen in za katerega ni potrebna nova presoja na podlagi člena 6(3), prvi stavek, Direktive 92/43 (glej v tem smislu sodbe z dne 7. novembra 2018, Coöperatie Mobilisation for the Environment in drugi, C-293/17 in C-294/17, EU:C:2018:882, točki 78 in 79; z dne 29. julija 2019, Inter-Environnement Wallonie in Bond Beter Leefmilieu Vlaanderen, C-411/17, EU:C:2019:622, točka 128, in z dne 9. septembra 2020, Friends of the Irish Environment, C-254/19, EU:C:2020:680, točka 35).

- 37 V obravnavanem primeru iz jasnega in natančnega besedila tega vprašanja izhaja, da predložitveno sodišče sprašuje Sodišče o uporabi člena 6(3), prvi stavek, Direktive 92/43 v sporu, ki se nanaša na nadaljevanje dejavnosti obrata, za katerega je bilo že v fazi projekta pridobljeno dovoljenje, pod nespremenjenimi pogoji glede na tiste, ob upoštevanju katerih je bilo to dovoljenje izdano. S tega vidika se torej zdi, da ne obstaja nov ali ločen projekt, ki bi moral biti predmet nove presoje na podlagi te določbe, s pridržkom preverjanj, ki jih mora opraviti le predložitveno sodišče.
- 38 Na drugem mestu, vseeno je treba ugotoviti, da ker morajo države članice spoštovati člen 6(3) Direktive 92/43 in, natančneje, obveznost presoje iz prvega stavka te določbe, ni mogoče sprejeti, da iz kršitve te obveznosti ni mogoče izpeljati nobene pravne posledice v primeru, ko tako kršitev v dokončni odločbi ugotovi pristojni nacionalni organ ali sodišče.
- 39 Nasprotno, kot je Sodišče navedlo v zvezi z obveznostjo podobne presoje, ki je bila uvedena z Direktivo 85/337, tudi če je dovoljenje za projekt, ki je bilo izdano ob kršitvi te obveznosti, dokončno, pa za ta projekt ni mogoče šteti, da je bil zakonito dovoljen glede na navedeno obveznost, tako da mora zadevna država članica na podlagi načela lojalnega sodelovanja iz člena 4(3) PEU odpraviti nezakonite posledice kršitve, ki jo je storila, s tem, da v okviru svojih pristojnosti sprejme vse ukrepe, ki so potrebni za njihovo odpravo (glej v tem smislu sodbo z dne 12. novembra 2019, Komisija/Irska (Polje vetrnih elektrarn Derrybrien) (C-261/18, EU:C:2019:955), točke 71, 75, 80 in 90 ter navedena sodna praksa).
- 40 Natančneje, kot je generalna pravobranilka v bistvu navedla v točkah 29 in 30 sklepnih predlogov, mora pristojni nacionalni organ, če je bil projekt dovoljen na podlagi presoje, ki ni v skladu z zahtevami iz člena 6(3), prvi stavek, Direktive 92/43, opraviti naknadno preučitev posledic izvedbe tega projekta za zadevno območje na podlagi člena 6(2) te direktive, če je ta preučitev edini ustrezen ukrep, da se prepreči, da bi ta izvedba povzročila poslabšanje ali vznemirjanja, ki imajo lahko pomemben vpliv glede na cilje navedene direktive (glej v tem smislu sodbo z dne 14. januarja 2016, Grüne Liga Sachsen in drugi, C-399/14, EU:C:2016:10, točka 46).
- 41 Vendar taka naknadna preučitev, ki temelji na členu 6(2) Direktive 92/43, ni edini ustrezen ukrep, ki ga mora sprejeti pristojni nacionalni organ v položaju, kot je ta v postopku v glavni stvari.
- 42 Kot je namreč razvidno iz sodne prakse Sodišča, pravo Unije ne nasprotuje temu, da ta organ za izvedbo nove presoje v skladu z veljavnimi zahtevami odvzame ali začasno odvzame že izdano dovoljenje, če se ti ukrepi sprejmejo v razumnem roku in če se upošteva obseg, v katerem se je zadevna oseba morda lahko zanašala na zakonitost tega dovoljenja, ali celo temu, da navedeni organ v nekaterih izjemnih primerih, določenih s pravili nacionalnega prava, ki se uporabi, izvede legalizacijo, ki mora biti ne le skladna s temi zahtevami, ampak mora biti izvedena pod pogoji, ki izključujejo vsakršno tveganje obida ali neuporabe pravil prava Unije (glej v tem smislu sodbo z dne 12. novembra 2019, Komisija/Irska (Polje vetrnih elektrarn Derrybrien), C-261/18, EU:C:2019:955, točke od 75 do 77 in 92 ter navedena sodna praksa).
- 43 Poleg tega mora pristojni nacionalni organ, če je država članica v splošnem ali posamičnem aktu predvidela, da mora biti nadaljevanje že dovoljene dejavnosti predmet novega dovoljenja, tega pogojiti z novo presojo, skladno z zahtevami iz člena 6(3), prvi stavek, Direktive 92/43, kadar se izkaže, da navedena dejavnost še ni bila predmet take skladne presoje, pri čemer mora v tem primeru ta organ iz te nove presoje izpeljati vse dejanske in pravne posledice, ki jih ta presoja narekuje, v okviru odločbe, ki jo mora sprejeti glede izdaje morebitnega novega dovoljenja.

- 44 V obravnavani zadevi pa je iz besedila tega vprašanja in navedb predložitvenega sodišča, povzetih v točki 16 te sodbe, razvidno, da je dovoljenje, izdano 27. oktobra 2006, določalo, da mora biti nadaljevanje dejavnosti zadevnega obrata najpozneje do 15. marca 2014 predmet nove vloge za izdajo dovoljenja, kot je določena v členu 70(2) uredbe o odobritvi.
- 45 Iz navedb predložitvenega sodišča, povzetih v točkah 15 in 19 te sodbe, je razvidno tudi, da presoja, ki jo je pristojni organ leta 2006 opravil pred izdajo dovoljenja iz prejšnje točke, ni bila v skladu z zahtevami iz člena 6(3), prvi stavek, Direktive 92/43, ker se je nanašala le na posamične vplive zadevnega projekta, ne pa na vpliv tega projekta, obravnavanega skupaj z drugimi projekti.
- 46 V zvezi s tem je treba pojasniti, da je država članica, odgovorna za kršitev obveznosti presoje, kot je ta iz člena 6(3), prvi stavek, Direktive 92/43, ne glede na ukrep, ki ga je uporabila, da bi odpravila nezakonite posledice te kršitve, lahko zavezana - če je zaradi takega ukrepa vprašljivo ali spremenjeno dovoljenje, izdano ob navedeni kršitvi - da povrne vso škodo, ki naj bi jo njeno ravnanje povzročilo gospodarskemu subjektu, ki je to dovoljenje pridobil, kar v obravnavanem primeru zatrjuje družba AquaPri in kar mora preveriti nacionalno sodišče.
- 47 Glede na vse zgoraj navedeno je treba na prvo vprašanje odgovoriti, da je treba člen 6(3), prvi stavek, Direktive 92/43 razlagati tako, da nadaljevanje, pod nespremenjenimi pogoji, dejavnosti obrata, za katerega je bilo v fazi projekta že pridobljeno dovoljenje, načeloma ne mora biti predmet obveznosti presoje iz te določbe. Vendar če se je, prvič, presoja, ki je bila izvedena pred izdajo tega dovoljenja, nanašala le na vpliv tega projekta, obravnavanega posamično, ne da bi se upoštevala njegova povezava z drugimi projekti, in če je, drugič, v tem dovoljenju to nadaljevanje dejavnosti pogojeno s pridobitvijo novega dovoljenja, ki ga določa nacionalno pravo, mora biti pred izdajo tega novega dovoljenja izvedena nova presoja, skladna z zahtevami iz navedene določbe.

Drugo in tretje vprašanje za predhodno odločanje

- 48 Predložitveno sodišče z drugim in tretjim vprašanjem, ki ju je treba obravnavati skupaj, v bistvu sprašuje, ali je treba člen 6(3), prvi stavek, Direktive 92/43 razlagati tako, da je treba za ugotovitev, ali mora biti nadaljevanje dejavnosti obrata, za katerega je bilo v fazi projekta že pridobljeno dovoljenje, po presoji, ki ni skladna z zahtevami iz te določbe, predmet nove presoje, skladne s temi zahtevami, in - v primeru pritrdilnega odgovora - za izvedbo te nove presoje upoštevati presoje, ki so bile izvedene v vmesnem času, kot so tiste, izvedene pred sprejetjem nacionalnega načrta za upravljanje povodja in načrta Natura 2000, ki se med drugim nanašajo na področje, na katerem je območje, na katero bi ta dejavnost lahko vplivala.
- 49 V zvezi s tem je treba najprej opozoriti, kot izhaja iz točk 29 in 32 te sodbe, da je treba za vsak načrt ali projekt, ki ni neposredno povezan z upravljanjem območja ali zanj potreben, vendar bi lahko nanj pomembno vplival, opraviti ustrezno presojo njegovih posledic za navedeno območje, kar je zahteva, ki vključuje opredelitev, presojo in upoštevanje vseh vplivov tega načrta ali projekta na to območje.
- 50 Kot je razvidno iz ustaljene sodne prakse Sodišča, mora biti tak načrt ali projekt predmet take presoje, če obstaja verjetnost ali tveganje, da bi na zadevno območje pomembno vplival, kar je pogoj, za katerega je treba ob upoštevanju previdnostnega načela šteti, da je izpolnjen, če obstoja verjetnosti ali tveganja pomembnih negativnih vplivov na to območje ni mogoče izključiti na podlagi najboljših znanstvenih spoznanj na tem področju, zlasti ob upoštevanju značilnosti in specifičnih okoljskih pogojev navedenega območja (glej v tem smislu sodbe z dne

7. septembra 2004, Waddenvereniging in Vogelbeschermingsvereniging, C-127/02, EU:C:2004:482, točke od 43 do 45 in 49; z dne 17. aprila 2018, Komisija/Poljska (Beloveški gozd), C-441/17, EU:C:2018:255, točke od 111 do 113, in z dne 9. septembra 2020, Friends of the Irish Environment, C-254/19, EU:C:2020:680, točki 50 in 51).

- 51 Poleg tega, če mora biti zadevni načrt ali projekt predmet take presoje, se ta lahko šteje za ustrezno le, če so ugotovitve, presoje in sklepi, ki jih vsebuje, celoviti, natančni in dokončni ter če se z njimi lahko odpravi vsakršen razumen znanstveni dvom glede vplivov tega načrta ali projekta na zadevno območje (glej v tem smislu sodbi z dne 17. aprila 2018, Komisija/Poljska (Beloveški gozd), C-441/17, EU:C:2018:255, točka 114, in z dne 9. septembra 2020, Friends of the Irish Environment, C-254/19, EU:C:2020:680, točka 53).
- 52 Nazadnje, za ugotovitev, ali mora biti načrt ali projekt predmet presoje na podlagi člena 6(3), prvi stavek, Direktive 92/43, in če je odgovor pritrdilen, za izvedbo te presoje, je treba upoštevati presoje, ki so bile lahko opravljene prej, če so te upoštevne ter če so ugotovitve, presoje in sklepi, ki jih vsebujejo, ravno tako celoviti, natančni in dokončni. Vendar upoštevanje teh prejšnjih presoj omogoča, da se obstoj verjetnosti ali tveganja pomembnih škodljivih vplivov zadevnega načrta ali projekta na zadevno območje izključi le, če se znanstveni in okoljski podatki od izvedbe teh presoj niso spremenili in če ne obstajajo drugi načrti ali projekti, ki bi jih bilo treba upoštevati, vendar ti niso bili, niso bili v celoti ali niso bili pravilno upoštevani (glej v tem smislu sodbo z dne 9. septembra 2020, Friends of the Irish Environment, C-254/19, EU:C:2020:680, točke od 54 do 56 in navedena sodna praksa).
- 53 Ob sprejetju odločbe o morebitnem dovoljenju za zadevni načrt ali projekt glede na presojo, ki je bila v zvezi z njim izvedena, namreč ne sme obstajati noben razumen znanstveni dvom glede neobstoja verjetnosti ali tveganja pomembnih negativnih vplivov tega načrta ali projekta na zadevno območje (glej v tem smislu sodbo z dne 17. aprila 2018, Komisija/Poljska (Beloveški gozd), C-441/17, EU:C:2018:255, točka 120).
- 54 Ta načela je mogoče prenesti na primer iz točke 43 te sodbe, v katerem je država članica v splošnem ali posamičnem aktu določila, da mora biti nadaljevanje dejavnosti, že dovoljene v fazi projekta, predmet novega dovoljenja.
- 55 Zato mora pristojni nacionalni organ tako pri ugotavljanju, ali je treba pred izdajo tega novega dovoljenja opraviti novo presojo na podlagi člena 6(3), prvi stavek, Direktive 92/43, kot - če je odgovor pritrdilen - pri izvedbi te nove presoje upoštevati predhodno opravljene presoje, če so te upoštevne ter če so ugotovitve, presoje in sklepi, ki jih vsebujejo, celoviti, natančni in dokončni.
- 56 Vendar zaradi obstoja takih predhodnih presoj pristojni nacionalni organ nikakor ni oproščen tega, da pri svoji odločbi o morebitni izdaji dovoljenja ter v okviru presoje, izvedene pred tem, upošteva vse elemente, ki obstajajo na dan te odločbe in te presoje, ter natančneje, vse vplive, ki jih ima lahko izvedba projekta, na katerega se nanašajo, in dejavnosti, ki iz njega izhaja, na zadevno območje od izdaje prvotnega dovoljenja za ta projekt, enako kot če bi ta organ izvedel naknadno preučitev navedenega projekta na podlagi člena 6(2) Direktive 92/43 (glej v tem smislu sodbo z dne 14. januarja 2016, Grüne Liga Sachsen in drugi, C-399/14, EU:C:2016:10, točki 61 in 62).

- 57 V obravnavanem primeru je predložitveno sodišče tisto, ki mora ugotoviti, ali so pri predhodnih presojah, na katere se sklicuje v teh vprašanjih, izpolnjene zahteve iz točke 55 te sodbe, in če je odgovor pritrdilen, katere dejanske in pravne posledice bi pristojni nacionalni organ moral iz tega izpeljati za dovoljenje za nadaljevanje dejavnosti iz postopka v glavni stvari in, po potrebi, predhodno presojo te dejavnosti.
- 58 Glede na vse zgornje preudarke je treba na drugo in tretje vprašanje odgovoriti, da je treba člen 6(3), prvi stavek, Direktive 92/43 razlagati tako, da je treba za ugotovitev, ali mora biti nadaljevanje dejavnosti obrata, za katerega je bilo v fazi projekta že pridobljeno dovoljenje, po presoji, ki ni skladna z zahtevami iz te določbe, predmet nove presoje, skladne s temi zahtevami, in - v primeru pritrdilnega odgovora - za izvedbo te nove presoje upoštevati presoje, ki so bile izvedene v vmesnem času, kot so tiste, izvedene pred sprejetjem nacionalnega načrta za upravljanje povodja in načrta Natura 2000, ki se med drugim nanašajo na področje, na katerem je območje, na katero bi ta dejavnost lahko vplivala, če so te prejšnje presoje upoštevne ter če so ugotovitve, presoje in sklepi, ki jih vsebujejo, celoviti, natančni in dokončni.

Stroški

- 59 Ker je ta postopek za stranke v postopkih v glavni stvari ena od stopenj v postopkih pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški, priglašeni za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (drugi senat) razsodilo:

- 1. Člen 6(3), prvi stavek, Direktive Sveta 92/43/EGS z dne 21. maja 1992 o ohranjanju naravnih habitatov ter prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst**

je treba razlagati tako, da

nadaljevanje, pod nespremenjenimi pogoji, dejavnosti obrata, za katerega je bilo v fazi projekta že pridobljeno dovoljenje, načeloma ne mora biti predmet obveznosti presoje iz te določbe. Vendar če se je, prvič, presoja, ki je bila izvedena pred izdajo tega dovoljenja, nanašala le na vpliv tega projekta, obravnavanega posamično, ne da bi se upoštevala njegova povezava z drugimi projekti, in če je, drugič, v tem dovoljenju to nadaljevanje dejavnosti pogojeno s pridobitvijo novega dovoljenja, ki ga določa nacionalno pravo, mora biti pred izdajo tega novega dovoljenja izvedena nova presoja, skladna z zahtevami iz navedene določbe.

- 2. Člen 6(3), prvi stavek, Direktive 92/43**

je treba razlagati tako, da

je treba za ugotovitev, ali mora biti nadaljevanje dejavnosti obrata, za katerega je bilo v fazi projekta že pridobljeno dovoljenje, po presoji, ki ni skladna z zahtevami iz te določbe, predmet nove presoje, skladne s temi zahtevami, in - v primeru pritrdilnega odgovora - za izvedbo te nove presoje upoštevati presoje, ki so bile izvedene v vmesnem času, kot so tiste, izvedene pred sprejetjem nacionalnega načrta za upravljanje povodja in načrta Natura 2000, ki se med drugim nanašajo na področje, na katerem je območje,

na katero bi ta dejavnost lahko vplivala, če so te prejšnje presoje upoštevne ter če so ugotovitve, presoje in sklepi, ki jih vsebujejo, celoviti, natančni in dokončni.

Podpisi